

INKOO VAHRS NYBACKA
kivikautisen asuinpaikan koekaivaus 2003

Päivi Kankkunen

Museovirasto - arkeologian osasto - koekaivausryhmä I

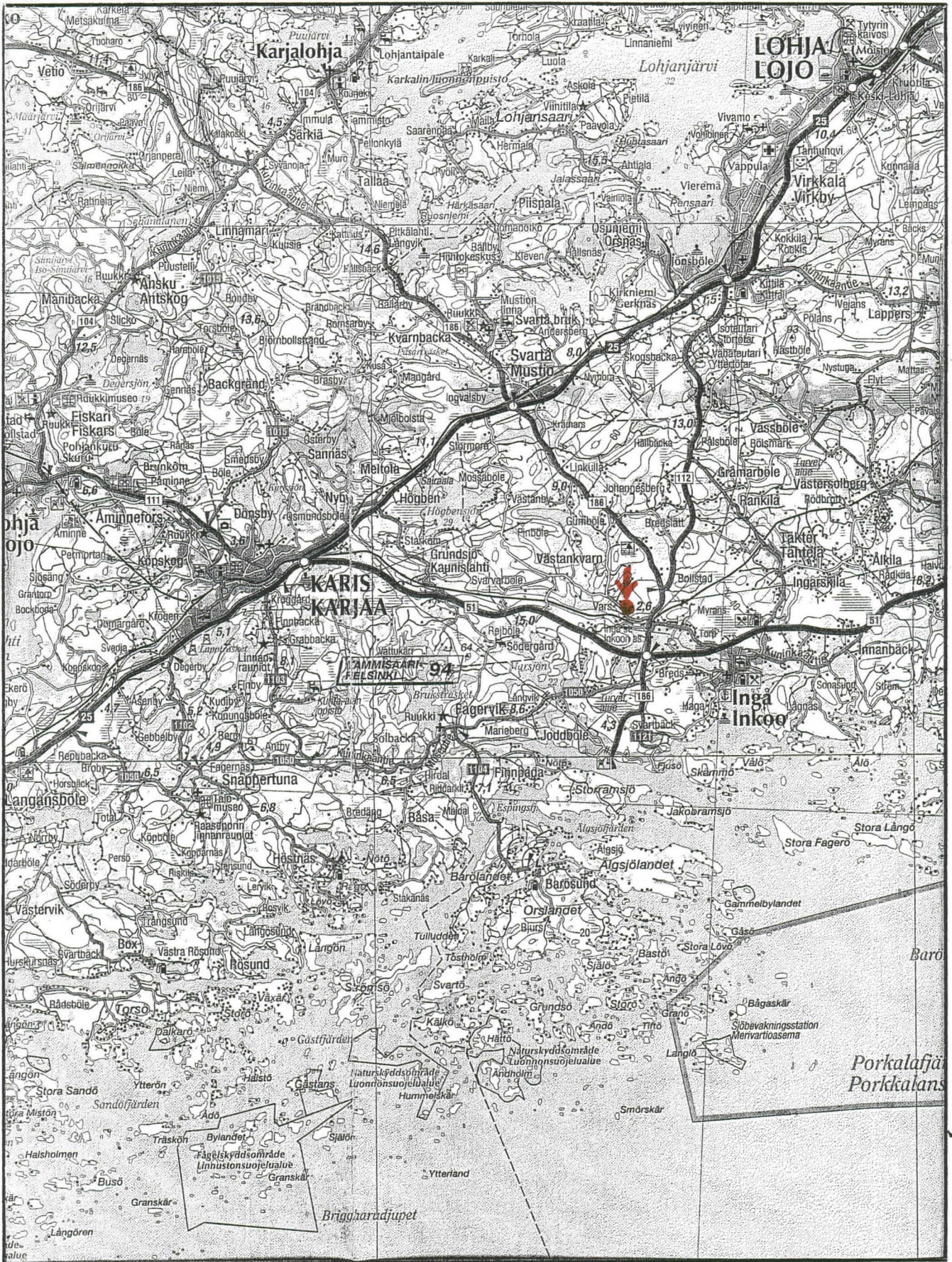

sisällys

arkistotietoja	2
ote tiekartasta GT-	3
peruskarttaote	4
johdanto	5
sijainti ja topografia	5
kaivaustekniikka	6
<u>havainnot:</u>	
autotallin eteläkulman kaivausalue	6
koeruutu 392/613-614	7
koeoja 390-400/600	7
<u>Peltoalueen koekuopat:</u>	
koekuoppa 379/587	7
muut koekuopat	7
löydöt	8
dialuettelo	8
negatiiviluettelo	8
koekuoppien vaaitusluettelo	9
tiivistelmä	9
kuvataulut	10-11
<u>kartat:</u>	
yleiskartta 1:1000, A4	12
vaaituskartta 1:50, A4	13
profiilikartta koekuopasta 379/587, 1:10,A4	14

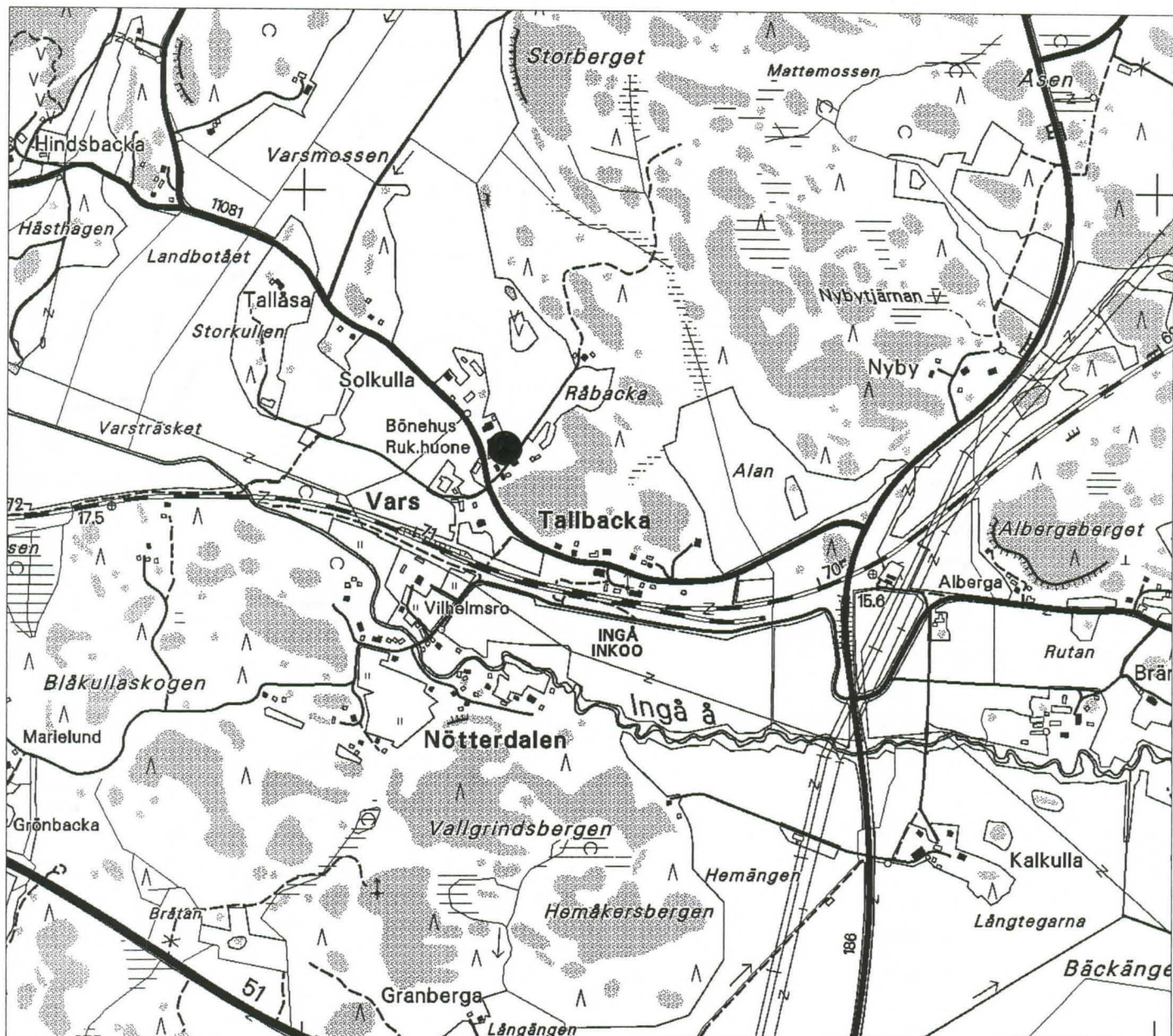

INKOO VAHRS NYBACKA

Päivi Kankkunen 2003

ote peruskarttalehdestä 2014 11 VÄSTÄNKVARN

koordinaatit: p = 6665332, i = 3329417, z = 25-30 m mpy

Johdanto

Kesällä 2002 Nybackan tilalla rakennettiin uusia viemäreitä sekä uutta autotallia. Rakennustöiden yhteydessä löydettiin kivikautisia asuinpaikkalöytöjä, mm. kaksi suurta tulisijaa. Viemärin kaivamista valvoi aluevalvoja Kaarlo Katiskoski. Ennen piha-alueen viimeistelytöitä tontilla tarvittiin tehdä arkeologisia tutkimuksia, samoin kuin viereisellä peltoalueella, jotta kivikautisen asuinpaikan säilyneisyys ja laajuus saataisiin selville.

Nybackaksi nimetty löytöalue kuuluneen tunnettuun Vahrsin asuinpaikka-alueeseen. Vahrsin asuinpaikalla kaivettiin C.F. Meinanderin johdolla vuonna 1964. Asuinpaikka ajoittuu pääasiassa Kiukaisten kulttuurin aikaan.

Nybacka otettiin koekaivausryhmä 1:n kenttätyöohjelmaan ajalle 19.-30.5 2003. Ryhmässä työskentelivät FK Teija Nurminen piirtäjänä, fil.yo. Piritta Häkälä tutkimusavustajana sekä fil.yo:t Laura Harjanne ja Anne-Mari Halonen sekä BA Simo Voutilainen kaivajina. Kaivauksen ensimmäisen viikon johti allekirjoittanut ja toisen FK Teija Nurminen.

Helsingissä, 16.12. 2003

Päivi Kankkunen

Teija Nurminen

Sijainti ja topografia

Nybackan asuinpaikaksi nimetty osa laajempaa Vahrsin asuinpaikka-aluetta sijaitsee Inkoon aseman ohitse Västankvarniin vievän maantien (nro 1121) koillispuolella, noin 100 m varsinaisesta Vahrsin asuinpaikasta koilliseen. Tutkimuskohde on pieni peltokaistale kahden rakennuksen välillä, johon mainittu autotallirakennus kesällä 2002 rakennettiin. Pihamaa ollut myös entistä peltoa, nykyisin peruskorjauksen ja autotallin rakentamisen vuoksi paikalla jonkin verran rakennusjätettä.

Peltokaistale on kooltaan noin 20 x 25 m. Luoteisosastaan peltokaistale liittyy laajempaan peltoalueeseen, jonka luoteisreunaa rajaa rukoushuone ja sen tontti. Myös tältä peltolohkolta on kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavia löytöjä, kvartsia ja joitakin saviastian palasia. Peltoalue avautuu laajaksi, kumpuilevaksi aukeaksi pohjoisessa ja koillisessa. Tältä alueelta lienee löydettävissä kivikautisia asuinpaikkoja.

Nybackan tilaa rajaa etelässä ja idässä Råbackantie. Tien kaakkoispuolella on Tallbackan kallioalue, jonka länsipuolella ja maantien länsipuolella sijaitsee Vahrsin asuinpaikka. Rukoushuone kuten myös rakennukset sen ympärillä on rakennettu 1900-luvun alussa.

Maasto laskee rakennettavan piha-alueen kohdalla tielle päin, länteen. Idässä, saneerattavan asuintalon tienoilla on rinteelaki alue, josta maasto alkaa laskea länteen päin loivasti taittuen rukoushuoneelle ja siitä edelleen länteen.

Maaperä on hienoa, tasarakeista, kivetöntä hiekkaa, jonka päällä multavakerros on ohuehko. Saneerattavan talon ympärillä on pensasaita ja talon takana saattaa olla osin alkuperäinen pieni terassin reuna, joka sittemmin on ollut pihan ja pellon välissä.

Uuden autotallirakennuksen takana on entisen, sittemmin rakennetun hiekkakuopan reuna. Autotallin ja talon välistä kulkee rekisterikylvien Vahrs ja Bollstad välinen raja.

Kaivaustekniikka

Piha-alueelle paalutettiin koeoja, kooltaan 1x10 m, siten että koeojan koillispääty ulottui lähelle talon perustuksia, noin 2 m:n päähän niistä, ja laskeutui piha-alueelle autotallia kohden.

Autotallin etelänurkalle paalutettiin 1,5x3 m:n suuruinen alue, josta ruutu 379/609,50 kaivettiin 60 cm:n syvyyteen, muut 20 cm:n syvyyteen.

Råbackan tien viereen, autotallin ja saneerattavan talon välille, sijoitettiin koeruutu 392/613-614 (1x2 m).

Pellon reunaan sijoitettiin koordinaatistoon viisi neliömetrin suuruista koekuoppaa. Koe-kuopat kaivettiin pinnasta pohjaan pelkalla noin 40-75 cm:n syvyyteen, jonka jälkeen koskemattomaan maahan lapiolla. Koeojasta kaivettiin ensimmäinen 10 cm pelkalla, jonka jälkeen loput kyntökerroksesta poistettiin lapiolla ja kyntökerroksen alapuolinen osa kaivettiin jälleen pelkoilla. Kaivauskerrosten ja löytöjen talteenottokerrosten paksuus oli 10 cm. Löydöt otettiin talteen neliömetreittäin. Mittauskulmana oli lounaiskulma.

Kaivauksella ei ollut käytössä seulaa.

Kiintopiste siirrettiin radan eteläpuolella sijaitsevasta valtakunnallisesta korkeuskiintopisteestä numero 2206, jonka korkeus on 17,496 m mpy. Kaivauksen kiintopiste sijoitettiin oranssin väriseen rajapyykkiin numero 90. Tämän korkeudeksi saatiin 28,94 m mpy.

Kaivauksella piirrettiin yleiskartta mittakaavaan 1:1000, vaaituskartta mittakaavaan 1:50 sekä profiilikartta koekuopan 379/587 pohjoisprofiilista mittakaavaan 1:10.

Havainnot

Autotallin eteläpuolella oleva kaivausalue = 378,50-380/607,50-610,50

Autotallin eteläpuolella on ollut hiekkakuoppa, joka on sittemmin täytetty. Piha-aluetta on tasoitettu levittämällä pinnalle 2-4 cm:n kerros karkeaa hiekkaa. Kaivausalue kaivettiin 20 cm syvyyteen (10 cm pelkalla, 10-20 cm lapiolla). Maaperä on kauttaaltaan tummanruskeaa sekoittunutta kerrosta. Ruutu 379/609,50 kaivettiin 60 cm syvyyteen, kerros 40 cm:stä 60 cm:iin pelkalla, muutoin lapiolla. Löytöinä kvartsi-iskosten lisäksi myös moderneja nauvoja, lasia, posliinia ja tiiltä. Kuopan keskellä oli moderni pyöreä läikkä, jossa maa oli peltokerroksentapaista, ja siitä löytyi mm. rautanauvoja. Läikän halkaisija oli noin 60 cm. Kuopan pohjaan kaivettiin vielä 30 cm syvä lapiopisto, josta ei tullut löytöjä. Mitään kivikautiseen asuinpaikkaan suoranaisesti viittaavaa värihavaintoa ei havaittu kaivausalueelta kyntökerroksen jälkeen.

Koeruutu 392/613-614

Koeruutu, kooltaan 2 x 1 m, sijaitsee Råbackantien vieressä, heti sen länsipuolella. Kaivausalue kaivettiin 30 cm:n syvyyteen, lisäksi ruudun 392/613 keskelle kaivettiin lapionpisto, jonka syvyys oli 30 cm. Kyntökerroksen syvyys vaihteli 14-17 cm:iin, tämän alla oli keltainen puhdas hiekka. Kyntökerroksesta tuli resenttejä löytöjä (tiiltä, lasia, nautoja), joita myös muutaman sentin paksuisesta vaihettumiskerroksesta. Vaihettumiskerroksen alla olevasta keltaisesta puhtaasta hiekasta ei tullut mitään löytöjä. Merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä ei havaittu.

Koeoja 390-400/600

Koeoja sijaitsi pihalla peruskorjattavan talon ja autotallin välissä. Ojan kohdalla rinne laskeutui loivasti kohti etelää. Kyntökerroksen paksuus vaihteli 20 cm:stä 40 cm:iin. Kyntökerros oli sekoittunutta hienoa tummanruskeaa hiekkaa, josta tuli resenttejä löytöjä. Kyntökerroksen jälkeen koeojasta paljastui keltainen puhdas hiekka, josta ei tullut löytöjä. Koeojan pohjoispäästä löytyi keramiikkaa vielä kyntökerroksen ja keltaisen hiekan vaihettumiskerroksesta, mutta puhtaasta hiekasta ei tullut enää löytöjä.

Peltoalueen koekuopat

Peltoalue oli koostumukseltaan kauttaaltaan hienoa hiekkaa, jonka seassa siellä täällä satunnaisesti nyrkinkokoisia kiviä

Koekuoppa 379/587

Koekuoppa sijaitsi pellon reunalla, juuri rakennetun autotallin kohdalla, hieman sitä alempana rinteessä, joka laskeutui kuopan kohdalla loivasti etelään.

Koekuopan kokonaissyvyys oli 50 cm. Pohjoisprofiilin edustalta kaivoin kuopan profiilin piirtämisen vuoksi n. 60 cm syvyyteen. Peltokerroksen paksuus vaihteli pinnasta 30-33 cm syvyyteen. Peltokerroksesta löytyi kvartsi-iskoksia, mutta myös resenttejä löytöjä, kuten lasia ja posliinia. Peltokerroksen alla maa oli selkeästi luontaisesta poikkeavaa punertavaa kulttuurimaata noin 5-10 cm paksuisena kerroksena, jonka jälkeen se muuttui ruskeaksi likamaaksi, noin 10-15 cm. Sekä punertavasta kulttuurimaasta että ruskeasta likamaasta löytyi harvakseltaan iskoksia, keramiikkaa ja palanutta luuta, muttei enää moderneja löytöjä. Punertavan kulttuurimaan ja ruskean likamaan välinen raja ei ollut selkeä, vaan vaihtui vähitellen. Ruskean likamaan jälkeen maa muuttui keltaiseksi puhtaaksi hiekaksi, josta ei enää tullut löytöjä. Koekuopasta piirrettiin pohjoisprofiili.

Koekuopat 357/581, 396/589, 406/589 ja 414/590

Pellon reunaan kaivetuissa koekuopissa peltokerros ulottui noin 40 cm:stä 60 cm:iin. Kaikissa kuopissa siitä löytyi resenttejä löytöjä, lasia, posliinia, tiiltä sekä paikoin jokunen kvartsi-iskos. Peltokerroksen alla olevasta puhtaasta, keltaisesta hiekasta ei tullut löytöjä.

Koekuopissa 406/589 ja 414/590 oli osin myöhäisen toiminnan vuoksi häiriintyneet kerrokset koko maannoksen syvyydeltä.

Löydöt

Löytöjä saatiin vain peltokerroksesta. Lukumääräisesti eniten löytyi kvartsi-iskoksia, vain yksi kvartsiydin. Kivilajimateriaalia löytyi vain yksi iskos. Saviastian palasia tuli vain koeojan kahdesta ylimmästä ruudusta yhteensä 51 kpl. Palat lienevät Kiukaisten keramiikkaan kuuluvia.

Koekuopasta 379/587 löytyi yhteensä 10 saviastian palaa, jotka kuuluvat samaan ryhmään kuin koeojasta löytyneet palaset. Palanutta luuta löytyi muutama kappale.

Autotallin luoteispäädyn hiekkakasasta löytynyt kirveen terän kulmakappale (KM 34050:60) on pienestä, pulleasta kirveestä, joita esiintyy samaan aikaan kuin yllä mainittua keramiikkaakin.

Dialuettelo

- 52066 Nybackan asuinpaikka-aluetta kuvan keskellä näkyvien keltaisten talojen välissä sekä rukoushuoneen ympärillä olevalla pellolla, kuvattu luoteesta, kuvaaja Simo Voutilainen
- 52067 Nybackan entisöitävä talo, jonka toisella puolella ja oikealla näkyvällä pelolla kivikautinen asuinpaikka, vasemmalla Råbackantie, kuvattu koillisesta, kuvaaja Simo Voutilainen
- 52068 Nybackan piha-alue, vasemmalla uusi autotalli, koeoja, taustalla rukoushuone, kuvattu Råbackantieltä idästä, kuvaaja Simo Voutilainen
- 52069 Tutkimusalue vasemmalla näkyvän Nybackan talon ja oikealla näkyvän autotallin välisellä alueella ja ympäristössä, lännestä, kuvaaja Simo Voutilainen
- 52070 Nybackan piha-alueen ja pellon reunaa, autotallin päädyssä viemärlaitteet, kivikirveen kappale löytyi vasemmassa reunassa näkyvästä kasasta, kuvattu lounaasta, kuvaaja Simo Voutilainen
- 52071 Tutkimusaluetta kuvattuna pellolta, etualalla koekuoppa 414/590, jota kaivamassa Teija Nurminen, kuvattu koillisesta, kuvaaja Simo Voutilainen
- 52072 Koeoja , taustalla saneerattava talo, kuvattu autotallin seinustalta, lounaasta, kuvaaja Simo Voutilainen
- 52073 Autotallin etelänurkan koekaivausalue, 378,50-380/607,50-610,50, kuvattu itäkoillisesta, kuvaaja Simo Voutilainen
- 52074 Koekuopan 379/587 pohjoisprofiili, lounaasta, kuvaaja Teija Nurminen

Negatiiviluettelo

- 129230 Nybackan entisöitävä talo, jonka toisella puolella ja oikealla näkyvällä pelolla kivikautinen asuinpaikka, vasemmalla Råbackantie, kuvattu koillisesta, kuvaaja Simo Voutilainen
- 129231 Nybackan asuinpaikka-aluetta kuvan keskellä näkyvien keltaisten talojen välissä sekä rukoushuoneen ympärillä olevalla pellolla, kuvattu luoteesta, kuvaaja Simo Voutilainen
- 129232 Tutkimusaluetta kuvattuna pellolta, etualalla koekuoppa 414/590, jota kaivamassa Teija Nurminen, kuvattu koillisesta, kuvaaja Simo Voutilainen
- 129233 Tutkimusalue vasemmalla näkyvän Nybackan talon ja oikealla näkyvän autotallin välisellä alueella ja ympäristössä, kuvattu lännestä, kuvaaja Simo Voutilainen

- 129234 Nybackan piha-alueen ja pellon reunaa, autotallin päädyssä viemäri-laitteet, kivikirveen kappale löytyi vasemmassa reunassa näkyvästä kasasta, kuvattu lounaasta, kuvaaja Simo Voutilainen
- 129235 Nybackan piha-alue, vasemmalla uusi autotalli, koeoja, taustalla rukoushuone, kuvattu Råbackantieltä idästä, kuvaaja Simo Voutilainen
- 129236 Koeoja , taustalla saneerattava talo, kuvattu autotallin seinustalta, lounaasta, kuvaaja Simo Voutilainen
- 129237 Yleiskuva tutkimusalueelle tontin eteläkulmalta, vasemmalla koeruutu 378,50-380/607,50-610,50, kuvattu eteläkoillisesta, kuvaaja Simo Voutilainen
- 129238 Koekuopan 379/587 pohjoisprofiili, lounaasta, kuvaaja Teija Nurminen
- 129239 Kaivaustyöryhmästä osa: vas. Simo Voutilainen, tutkimusavustaja Piritta Häkälä, Laura Harjanne ja Anne-Mari Halonen, kuvaaja Teija Nurminen

Koekuoppien pintavaaitusluettelo

Koekuoppa	mmpy/kaivettu cm
357/581	26,19/75 cm
379/587	27,50/50 cm
396/589	28,62/60 cm
406/589	29/60 cm
414/590	29,34/45-90 cm

Tiivistelmä

Inkoossa, Varsin asuinpaikkaan kuuluvalla Nybackan tilalla tutkittiin rakennus- ja pihatöiden vuoksi kivikautista asuinpaikkaa. Tontin alueelle sijoitettiin koeoja sekä kaksi hieman laajempaa koeruutua sekä pallonreunaan viisi koekuoppaa. Yhteensä avattiin 20 m².

Piha-alue oli on entistä peltoa ja siinä on vielä hahmotettavissa alkuperäisen maaston terasimuotoja. Uuden autotallirakennuksen länsipuolella on entisen hiekkakuopan reuna, joka osin sattunee muinaiseen rantaterassiin. Samoin vaikuttaa heti kohta talon alapuolella rinneessä olevan jäännettä paitsi pihaterassin reunasta niin myös muinaisesta rantaterassista.

Kesällä 2002 rakennetun viemärikaivannon reunoilta löytyi jonkin verran irtolöytöjä, mm. kivikirveen kärkikulman kappale. Peltoaluetta pintapoimittaessa löytyi kaksi löytöaluetta, jotka on merkitty yleiskarttaa.

Koekaivausalueilta ei tavattu vähäisiä peltokerroksesta tavattuja löytöjä lukuun ottamatta merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Koekuoppa 379/587 muodosti kuitenkin poikkeuksen: siinä oli säilynyt peltokerroksen alaista kulttuurikerrosta noin 20 cm:n paksuinen kerros.

Nybackan talon tontti onkin asuinpaikka-alueen reunaa ja varsinaisesti asuinpaikan voi olettaa jatkuvan tontin länsipuolella olevalle peltoalueelle, rukoushuoneen etelä- ja itäpuolelle.

F. 129230 Nybackan talo, pellalla kivik. asp.
vas. Råbackan tie, kullisesta

F. 129231 Kivik. asp. keskellä näkyvien
talojen alla ja ympärillä, luoteesta

F. 129232 Tutkimusalueella, eba lalla
kk 414/590, kullisesta

F. 129233 Vas. Nybackantalo ja oike.
wsi autotalli, lännestä

F. 129234 Pellon ja pihalla alueen reunaan
autotallin päädyllä jätevesilaitteita,
lounaasta

F. 129236 Koeoja istuvalla Nybackan
talo kuvattu autotallin seinustalta
lounaasta

INKOO VARS NYBACKA

P. Kankkunen 2003

F.129235 Tutkimusaluetta, vas. wsi
autotalli, keskellä koeojia ja oikealla
aseinrakennus, kuattu Käbackan tieltä
kuv. Simo Voutilainen

F.129237 Tutkimusaluetta, tontti
eteläkulmaa, vas. kooruutu (378,5-380)
607,5-610,5, kuattu eteläkärkiliisesta
kuva Simo Voutilainen

F.129239 Osa kaeväivästyöryhmästä:
vas. Simo Voutilainen, tutkimusaus-
taja Piiritta Häkälä, Laura Harjane
ja Anne-Mari Halonen
kuv. Teija Nurminen

F.129238 Kockuvuonon 379/587
pohjoisprofiili, luvasta
kuva. Teija Nurminen

INKOO NYBACKA

Päivi Kankkunen 2003

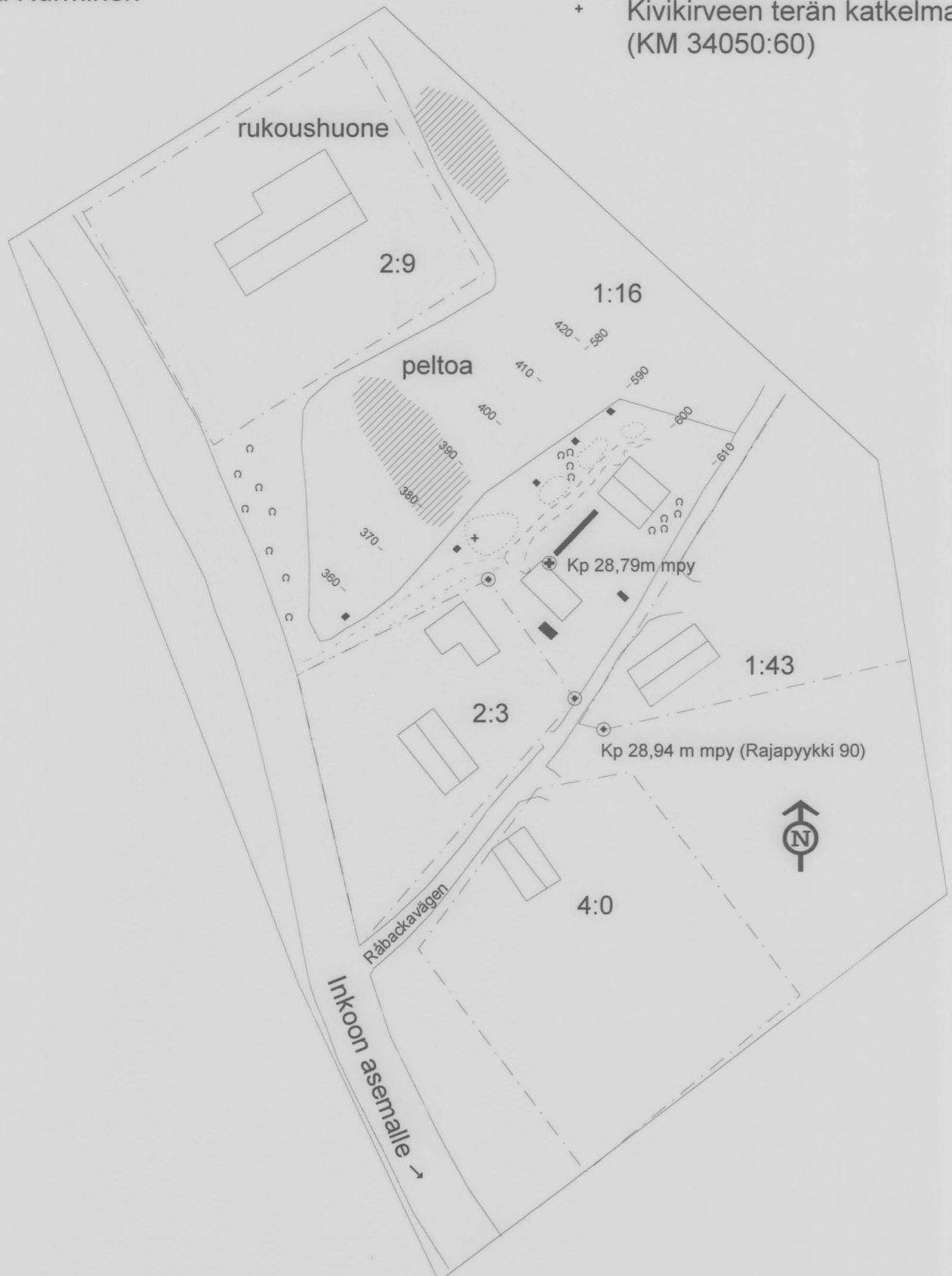
YLEISKARTTA

mk 1:1000

Piirt. Anne-Mari Halonen ja Piritta Häkälä
digit. Teija Nurminen

- Kaivausalueet
- Pintapoimintalöytöjä
- Ojakaivanto
- Hiekkakasa
- Rajapyykki
- Kivikirveen terän katkelma (KM 34050:60)

INKOO NYBACKA

Päivi Kankkunen 2003

VAAITUSKARTTA

Pinta- ja pohjavaaitukset

mk 1:50 2m

Lukemat metreinä merenpinnasta

Piirt. Piritta Häkälä

digit. Teija Nurminen

Pintavaaitus

Ruudut 392/613-614

391	28,76	28,75	28,74
392	28,76	28,73	28,72
	613	614	615

Pintavaaitus

Ruudut 378,50-380/607,50-610,50

380	28,46	28,51	28,57	28,60
379	28,42 +	28,47 +	28,53 +	28,56
	28,40	28,46	28,52	28,56
	608	609	610	

Pinta- ja pohjavaaitus

Ruudut 390-399/600

400	<u>29,03</u> 28,55
399	<u>29,08</u> 28,52
398	<u>28,95</u> 28,47
397	<u>28,78</u> 28,38
396	<u>28,69</u> 28,29
395	<u>28,59</u> 28,20
394	<u>28,54</u> 28,16
393	<u>28,49</u> 28,14
392	<u>28,50</u> 28,11
391	<u>28,50</u> 28,10
390	<u>28,57</u> 28,10
	600
	601

